

EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL

24

Amb la col·lecció d'opuscles
TALEIA la Fundació Serveis de
Cultura Popular pretén fer conèixer
les nombroses i variades
experiències de pedagogia social
que es realitzen al nostre país,
sovint poc conegudes i
reconegudes.

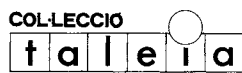
No és en va que la col·lecció porta
el nom de TALEIA: per crear-les i
dur-les a la pràctica calen grans
dosis d'imaginació, de constància i
de solidaritat.

Esperem que la seva publicació
fomenti l'intercanvi i impulsi noves
iniciatives ●

Colors:

- lila:** Educació especialitzada
- rosa:** Animació sòcio-cultural
- verd:** Educació ambiental
- marró:** Formació d'adults
- blau:** Educació en el temps lliure

ÀREA CULTURAL ORIOL

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 24

**Text redactat per
Helena Giménez
de la Junta de l'Àrea Cultural Oriol**

**© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter SCCL
tel. 357 00 50
La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B.17.214-1992
ISBN: 84-8000-018-X**

À R E A
CULTURAL
O R I O L

Fundació Serveis de Cultura Popular
1992

Presentació

Aquesta entitat té el seu domicili social al carrer Major, 58, baixos, en el barri del Riu Nord de la mateixa ciutat, la qual té uns 140.000 habitants.

L'Àrea Cultural Oriol és una associació sense afany de lucre, aprovada el 15 de maig del 1985 per la Generalitat de Catalunya després d'uns anys d'existència i de dur a terme diverses activitats. Les activitats que l'associació realitza es desenvolupen tant en el camp social com en el cultural i s'adrecen a persones d'edats diferents.

L'àmbit d'actuació

Santa Coloma de Gramenet és una població del Barcelonès Nord, que limita amb Barcelona, Badalona, Sant Adrià i Montcada i Reixac.

Fa vuitanta anys, era un petit poble agrícola conegut per les seves maduixes, que a l'estiu acollia un bon grapat d'estiuejants de Barcelona i, en diverses èpoques de l'any, persones amb problemes respiratoris, donada la seva altitud sobre el nivell del mar i la proximitat a la capital.

L'Àrea Cultural Oriol, fundada a finals de l'any 1979, inicià les seves activitats a Santa Coloma de Gramenet el març de 1980. Va ser una iniciativa d'un grup de persones sensibles a la cultura i a la dimensió social de la gent de la ciutat, amb la finalitat d'aconseguir un nivell cultural més alt i de transmetre uns valors humans.

Però fa quaranta anys, amb la plèthora de la immigració, començà una etapa caòtica pel que fa a l'aspecte urbanístic i sociològic de la ciutat, a causa d'una manca de planificació i del problema de l'especulació: Santa Coloma es va convertir en un exemple, a ulls de diverses universitats de l'estranger, de com no s'ha de construir una ciutat.

En els darrers anys, gràcies a la participació popular en la construcció del pla d'urbanisme, promogut molt especialment pel malaguanyat Xavier Valls —mort a l'atemptat d'Hipercor—, es començà una important reforma per tal de transformar aquella ciutat dormitori en un ciutat per a viure-hi.

Santa Coloma és, segons uns estudis difosos per la Generalitat de Catalunya, la ciutat de més baixa renda per càpita del nostre país. De fet, és una ciutat que no té recursos econòmics ella mateixa, ja que pràcticament no hi ha cap gran indústria i el terme municipal és molt petit. També té mancança d'espais verds i d'equipaments, la qual cosa fa que els infants i joves, tancats en pisos esquifits, creixin amb problemes.

Cal fer esment d'una realitat que afecta el projecte ciutadà: els mitjans de comunicació social han contribuït a la mala premsa que té aquesta ciutat degut a la problemàtica abans exposada: de fora estant, tota notícia provinent d'aquesta ciutat sembla que ha de ser negativa. Però, en contrast amb aquest fet, cal dir que els colomencs, en els darrers anys, han pres una forta consciència popular i de ciutat. Això els dóna una ferma personalitat.

El barri del Riu Nord, on es troba l'esmentada associació, està poblat fonamentalment per gent de classe treballadora. També hi ha un nombre elevat de comerciants. Una petita part d'aquesta població és catalana, autòctona o vin-

guda d'altres indrets de Catalunya. La resta, una clara majoria, és arribada d'altres llocs d'Espanya, especialment de zones d'Andalusia, Extremadura i Galícia.

L'interès social

L'Àrea Cultural Oriol realitza les seves activitats socials i culturals per tal d'aconseguir els seus objectius humanistes i per posar, així, un gra de sorra «per a la construcció d'una societat més justa, harmònica i feliç», com diuen els seus estatuts.

Per assolir aquestes finalitats, el grup promotor d'activitats parteix de la realitat que la vida manifesta, de la sorpresa de trobar-se existint, d'acceptar la pròpia vida, la dels altres i totes les coses que això comporta i que menen al goig d'existir.

Aquesta base contribueix a una acceptació sana i joiosa de la història passada que ha fet possible l'existència dels presents. No és una acceptació passiva i resignada, sinó plena i positiva, tant la pròpia, com la dels coetanis. Això ajuda a viure l'avui i a créixer, desenvolupant les potències de cadascú i del grup social en el qual participa. Aquest interès social vol manifestar, en darrer terme, que tota persona, pel fet d'existir, és digna de ser valorada i estimada.

L'Àrea Cultural Oriol treballa en tots els nivells d'edats (nens, joves, adults i vells) sense separar-los, per tal que

tots plegats puguin assolir, en els respectius nivells i grups, tot allò que els pertoca. Així, intenta vetllar per una integració intergeneracional, reflex de la més plena realitat de la vida, ja que la societat no està dividida en homes, dones, ancians, nens i nenes, sinó que entre tots formen un entramat. Tampoc no s'han oblidat les dimensions masculina i femenina en els rols particulars i socials de cada persona, per tal que hom assoleixi la pròpia realització sense entrebancs.

L'interès cultural

Evidentment, aquesta és la tasca més pròpia de l'Àrea: fer possible que totes les persones de l'àmbit de la ciutat i les vinculades a l'associació puguin desenvolupar al màxim totes les seves potencialitats culturals, ja siguin musicals, artístiques, relacionades amb les ciències o amb un altre camp.

L'Àrea Cultural Oriol, al llarg dels seus dotze anys d'existència, ha ofert i ofereix un ample ventall d'activitats: conferències i taules rodones, colònies per a la tercera edat, curssets, tallers, cursos de cultura general per a adults, concerts, concursos, sopars-col·loqui, etc.

Un dels seus principals objectius és afavorir una formació global de la persona, fugint d'una mera instrucció basada en un cúmul de conceptes i d'informacions, que sovint oblida la dimensió conjunta i harmònica de l'ésser humà.

La llengua de comunicació

És interessant de veure el procés d'integració de la llengua catalana en l'àmbit de les diverses activitats que s'han desenvolupat al llarg dels dotze anys de l'Àrea Cultural Oriol. Al començament, per respecte a la dificultat dels castellano-parlants de comprendre la nostra llengua i a causa de la inèrcia d'anys anteriors, la majoria de les activitats i publicacions es feien en castellà.

Ha estat a partir de l'any 1986, donat l'avenç de la normalització lingüística, que pràcticament tots els programes de les activitats s'editen en català. I cal dir que tant els programes com les informacions són ben acceptats. També en les activitats predomina la nostra llengua, tot i que és normal que, en algunes d'elles, es parli així mateix en castellà.

La història

motiu d'aquesta proximitat física i sin-tònica, que el nom de l'Àrea Cultural és «Oriol».

La primera activitat que es portà a terme va ser la vigília de la diada de Sant Josep Oriol, el 22 de març de 1980. Es va representar l'obra de Jaume Salom «Tiempo de espadas» a cura del grup de teatre del Santuari de Santa Eulàlia de Vilapicina, de Barcelona. Interessava donar un aspecte festiu i alhora representar un obra actual i seriosa. La valoració va ser positiva per a molta gent que hi assistí, perquè comportava una concepció moderna de l'art escènic sense telons ni bambolines.

El mateix any es va realitzar una enquesta molt completa adreçada a unes 500 persones del barri, una mostra que representa el 3% de la població. Cinquanta preguntes anaven encaminades a conèixer l'edat, el sexe, el lloc de naixement, el temps de residència a Catalunya, l'estat civil, la pertinença a algun partit, grup o associació, la professió, els estudis... I unes altres anaven dirigides a l'aspecte cultural (museus visitats, música preferida, pintors coneguts, diaris, revistes i llibres llegits, etc.). Aquesta enquesta també preguntava sobre el treball i el lleure: hores davant el televisor, esports practicats; periodicitat d'anar al cinema, al teatre, a concerts i a discoteques. Finalment, el qüestionari demanava si tenien animals domèstics, plantes i si tocaven algun instrument musical. Aquesta enquesta estava orientada a conèixer la

Cap a finals de l'any 1979 es va reunir un grup de persones amb el propòsit de realitzar una tasca sòcio-cultural al barri del Riu Nord de Santa Coloma de Gramenet. Algunes eren membres de la parròquia de Sant Josep Oriol, d'altres, del mateix barri o bé de fora que treballaven a l'esmentada ciutat. Aquesta parròquia, des de l'inici de l'associació, els ha cedit els seus locals. És amb

realitat socio-cultural del barri i a con-figurar el perfil humà aproximat de la gent.

La investigació va ajudar a descobrir els centres d'interès de les persones del barri i a cercar les activitats que es podien anar realitzant per tal que l'associació pogués fer propostes socio-culturalment adients a la gent de Santa Coloma.

Des del primer curs fins a l'actualitat, l'Àrea Cultural Oriol ha anat incrementant, de forma paulatina, les seves activitats, tal com demostra el gràfic número 1. (Annex 2)

Des de 1985, el domicili de l'associació es traslladà de la parròquia de Sant Josep Oriol a un petit local del carrer Major, 58: uns baixos que donen directament al carrer. És un local molt petit, de tan sols 2x5 metres. Dins aquestes petites dimensions hi ha la secretaria, l'arxiu, l'ordinador, i tot el necessari per organitzar l'edició de programes, com també llistats d'adreces per a la seva promoció i difusió.

El grup promotor

Unes trenta persones formen l'equip promotor de les activitats de l'associació; les organitzen, les difonen i les ajuden a portar a terme (Annex 1).

Aquest grup es reuneix principalment abans de començar el curs per tal de programar-lo, i també mensualment per

fer-ne el seguiment i organitzar les pròximes activitats.

En cada reunió s'analitza tot allò realitzat, per fer-ne un balanç al seu entorn, es treballa conjuntament organitzant les activitats que s'han de dur a terme, establint el mètode de treball, les finalitats que es persegueixen, les persones que portaran cada activitat, etc.

A principis de curs es projecten totes les activitats possibles, tenint en compte que hi hagi coordinació i harmonia entre totes elles, continuant la línia històrica de l'associació.

En aquesta primera trobada es tria també, el lema oportú per a cada curs, en consonància amb els temes que es pensen tractar i la realitat actual.

En els darrers cursos, la programació prevista abans del mes de setembre s'edita en un tríptic que conté el programa general del curs. Tenir aquest programa a les mans permet que la gent del barri i de la ciutat coneguin la globalitat de les activitats que es realitzaran durant el curs.

En les trobades mensuals, l'equip promotor organitza cada una de les activitats, cerca les persones adients, busca el patrocini oportú i distribueix les tasques per a la realització de cada activitat.

Es té cura d'atendre el millor possible la gent que participarà en cada activitat. Per això, cada membre de l'as-

sociació es responsabilitza d'un o altre aspecte de l'organització. Uns preparen el local on es realitzarà l'acte, d'altres enregistren les intervencions en cinta magnetofònica o s'ocupen de les fotografies. Uns altres preparen un petit piscolabis, que s'ofereix normalment després de cada activitat per tal de crear un ambient acollidor i familiar. També es prepara un senzill obsequi per a les persones que han vingut desinteressadament a donar una xerrada o a dirigir un taller. Aquest obsequi sol ser una placa confeccionada pels mateixos membres de l'entitat. Segons els cursos, la placa es presenta amb un suport fet en fusta, en marbre o en metacrilat, decorat amb el símbol de l'associació, que és un arbre. També s'acompanya amb una petita placa metàl·lica, on consta gravada la inscripció: «L'Àrea Cultural Oriol, en agraïment a (tal persona). Santa Coloma de Gramenet, (data)»

Tots els membres de l'Àrea Cultural Oriol participen voluntàriament en les diverses activitats que es realitzen. En total són unes cinc-cents persones les relacionades directament amb l'associació.

Difondre les activitats

Des del començament, l'Àrea Cultural Oriol ha treballat oberta als mitjans de comunicació social, sabent la força difusora que tenen. Per això, no s'ha dubtat mai a fer tot el possible per informar

els mass media de Santa Coloma de Gramenet (Ràdio Gramenet, «L'Ajuntament Informa» i d'altres publicacions) i, fins i tot, de Barcelona, de moltes de les activitats que organitza l'associació.

A més, s'està preparant la publicació dels resums de totes les xerrades, taules rodones i conferències que s'han fet des que va començar l'Àrea Cultural Oriol. Aquest volum facilitarà un bon compendi i un record dels temes tractats.

Per aconseguir una major difusió, a més d'anunciar les activitats als mitjans de comunicació, es publica un programa de mà de cada una d'elles, que serveix de propaganda. En el cas de les xerrades, s'inclou, a més, una pauta de la conferència, que avança les qüestions que hi seran tractades.

Cada curs, un lema

A l'inici de cada curs, en la trobada general, es tria un lema que doni una certa unitat a totes les activitats que es realitzaran i que expressi la línia a emprendre en cada temporada, tenint sempre en compte els valors humans que es volen transmetre.

L'enunciat dels lemes, que s'exposa a continuació, reflecteix, en certa manera, la història viscuda per l'Àrea Cultural Oriol durant la seva existència i dona idea de la línia de la seva actuació.

Així, el curs 1979-80 va tenir per lema: *Una hora per al futur*. Es va triar perquè l'activitat primordial eren les conferències i es volia donar a entendre que, en una hora de trobada, els temes que es tractarien s'orientaven cap a l'avenir. Un dels temes tractats fou el lleure, que no semblava ser gaire d'actualitat en aquell moment ja que poca gent disposava de prou hores d'esbarjo; però sí que era una preocupació de futur, ja que calia estar ben preparats per al lleure forçós que s'esdevindria com a conseqüència de la robotització, la cibernètica i la telemàtica.

El curs 1980-81 va seguir el cicle *Esperança en la crisi*. El lema volia respondre a un moment no gens bo econòmicament en què calia obrir portes a la confiança.

El curs 1981-82 tenia per lema *Avui, aurora del demà*. Aquest cicle volia expressar que tot el que es treballa en l'actualitat serveix i ajuda perquè el futur pugui ser una mica millor.

El curs 1982-83, *L'ésser humà: present i futur*. Amb aquest lema es donava a conèixer la doble dimensió de la persona: tot entenent que ens formem des del passat, cal descobrir l'actualitat i l'esdevenidor. D'altra banda, es volia matisar: «l'ésser humà» i no pas «l'home» per tal de no excloure el 50% de la població, que és femenina.

El curs 1983-84, *Humanitzem la nostra vida*. Aquest cicle volia ser un toc d'alerta, tal com manifesta el lema.

El curs 1984-85 es va orientar a *Convivre amb la realitat*. Convenia recalcar a necessitat de tocar de peus a terra: la realitat que, humanament, s'expressa en la convivència quotidiana.

El curs 1985-86, *Gaudim la vida*. Aquest lema va ser com un esclat, dins el qual calia descobrir que tota la tasca socio-cultural, en definitiva, ajuda a trobar el sentit joïós de l'existència.

El curs 1986-87 fou *De la pau a la festa*. Els temes que s'hi tractaren no solament demanaven allò més bàsic de la justícia, sinó que, per afermar-la, calia revestir-la amb la trobada amistosa de les persones de tot el món.

El curs 1987-88 ressaltava *800 anys d'història: realitat d'avui*. Un lema que partia del 8è Centenari de la ciutat de Santa Coloma de Gramenet, una celebració promoguda en tot l'àmbit de la ciutat per l'Àrea Cultural Oriol. Calia mirar la realitat actual fent les paus amb el passat.

El curs 1988-89 apuntava *Vers el 92: reptes i esperances*. Un lema que expressava les il·lusions i els desafiaments davant el que començava a ser el mític 92.

El curs 1989-90, *Nova dècada: preparem el tercer mil·lenni*. Aquest cicle va coincidir amb el desè aniversari de l'Àrea Cultural Oriol: faltaven deu anys per arribar al 2000 i per estrenar el tercer mil·lenni.

El curs 1990-91 insistia en els valors comunitaris: *Convivència, tasca de tots*. El lema responia als temes que es tractarien durant el cicle, especialment els que miraven a una nova urbanitat; no sols en l'educació personal, sinó també en les

dimensions socials i polítiques.

El curs 1991-92 reprèn *1992: somnis i realitats*. És el lema del cicle actual. Ja hi som, al 1992. I ara, què? Tant que s'ha somiat! Quina és la realitat, ara?

Les activitats

Les activitats culturals

Les conferències

Des de l'inici de l'associació, mensualment, des d'octubre fins a juny, se celebren les conferències, que unes vegades són xerrades-col·loqui i d'altres taules rodones, ja que hi ha temes que és més convenient de tractar-los des d'un plantejament interdisciplinari. D'aquesta manera, l'aportació de diverses persones ofereix punts de vista distints, la qual cosa enriqueix el tema.

Normalment, es tracten temes que abasten tota la realitat actual. Es desitja donar a conèixer uns camins que ajudin a resoldre problemes concrets i, alhora, projectar una senzilla, però clara, visió de futur. També hi ha temes de caràcter informatiu i divulgatiu.

Gairebé sempre les conferències se celebren al vespre d'un dia feiner, per tal de possibilitar que la gent treballadora o que regenten un comerç, un cop acabada la feina, puguin assistir-hi i participar-hi. El públic sol ser essencialment adult. La mitjana d'assistència és d'una cinquantena de persones.

En primer lloc, amb un temps aproximat d'una hora, el conferenciant fa una exposició del tema i, a continuació, el públic assistent participa en un viu diàleg. Es mira sempre que el tema tingui en compte la realitat concreta de la nos-

Per tal de poder acomplir els objectius, l'Àrea Cultural Oriol realitza diverses activitats obertes a tota mena de persones, però tenint en compte alhora l'especificitat de cadascú. Al llarg dels cursos s'ha anat incrementant el nombre d'activitats (Annex 2).

tra ciutat; és per això que per a cada conferència es tria el ponent més idoni, tenint en compte no sols el tema sinó l'indret.

Cada conferència, a més de figurar en el programa general, s'anuncia prèviament mitjançant un fulletó que es distribueix a diversos punts del barri, als socis i també als feligresos de la parròquia. També es divulga per Ràdio Gramenet i pel Full Informatiu de l'Ajuntament.

Aquest fulletó, a més d'anunciar els dies i horaris de les conferències, informa breument del tema que es tractarà en la xerrada. A més, vol ser un incentiu per animar la gent a assistir a l'acte.

A cada xerrada, un grup de l'Àrea prepara la sala on se celebrarà la conferència, tenint cura de l'ambientació i de tot el necessari (cadires, gravació, fotografia, atenció al ponent —aigua, flors o plantes sobre la taula...—, estufes a l'hivern, pósters adients a les xerrades, etc.).

En iniciar l'acte, un membre de l'Àrea fa una petita introducció del tema, relacionant-lo amb el lema del curs, i presenta el conferenciant. En acabar el col·loqui, el mateix que ha fet la presentació lliura una placa, com a signe d'agraïment, al conferenciant i clou l'acte convidant tots els presents a un senzill pisolabis, en un context favorable per conversar amicalment tots els

assistents. Amb la qual cosa, les conferències, a més de ser informatives i formatives, serveixen per augmentar les relacions socials i d'amistat.

Els sopars-col·loqui

Una modalitat de les taules rodones són els sopars-col·loqui. Uns àpats amb convidats especials en els quals el diàleg ordenat per un moderador possibilita una tertúlia agradable i un enriquiment cultural i social considerable.

Aquests sopars es realitzen en un popular restaurant de la ciutat, a un preu molt assequible. Al voltant d'una sola taula, amb una cinquantena de persones, i gràcies als aparells de megafonia, es manté una conversa en comú. El sopar-col·loqui és presidit pel moderador i pels quatre ponents, els quals, durant un màxim de deu minuts cada un, exposen el seu punt de vista sobre el tema que es tracta. Després, el moderador dóna la paraula als qui la demanen perquè expressin la seva opinió o facin alguna pregunta als convidats especials.

El sopar comença a tres quarts de nou del vespre. Normalment se celebra en divendres. S'inicia amb la conversa distesa entre els comensals, fins al moment de les postres: aleshores comença la presentació del tema, les mini-ponències i el debat següent. El sopar-col·loqui finalitza puntualment a dos quarts de dotze de la nit.

Aquests sopars tenen una finalitat ben concreta: possibilitar el debat de temes interessants, els quals, tractats en un àpat al voltant d'una taula, gràcies al bon clima que es crea, són més fàcils de ser tractats amistosament.

En aquests sopars-col·loqui, des de l'inici, s'ha aconseguit un clima seriós i, alhora, popular. La gent resta satisfeta de participar en una taula rodona en la qual la conversa no es fa difícil ni pesada.

Els mateixos membres de l'associació són els que donen la benvinguda a tots els comensals i els que ordenen els llocs on seuran a taula; també són els que faciliten el micro a les persones a les quals el moderador dóna la paraula i els que fan el lliurament de les plaques d'agraïment als ponents.

La formació

Els curssets

Se celebren al llarg del curs, i solen tenir una durada d'un mes. A la majoria de curssets es combina la teoria amb la pràctica i són dirigits a tota classe de públic, especialment als adults.

Aquests curssets no estan pensats fonamentalment per omplir el temps de lleure de les persones de qualsevol manera, sinó que formen part del programa de formació global. Es vol oferir a la gent del barri tot allò que ajuda a ac-

cedir d'una manera senzilla a les novetats del moment (curssets d'iniciació a la informàtica, de vídeo); i també a les coses essencials i necessàries (curssets de dietètica, d'estètica a la taula); i a d'altres relacionades amb el lleure (per exemple: de fotografia, de jardineria).

El curs de cultura general

Adreçat únicament a persones adultes que no tenen certificat d'estudis primaris, en especial a mestresses de casa. Des del mes de setembre fins al juny, dos dies la setmana, a primera hora de la tarda, dues monitores donen classes elementals de gramàtica (aprendre a llegir i escriure), d'aritmètica (les quatre regles elementals), un mínim necessari de geografia i història; i, sobretot, ensenyen coses pràctiques, com aprendre a omplir impresos oficials, bancaris, de correus; saber llegir els horaris de tren, i tot allò que permet posar-se al nivell que necessita avui qualsevol persona.

Per tal d'aprendre sense angoixes, no es fan exàmens ni es donen títols que puguin tenir un reconeixement fora de l'Àrea Cultural Oriol. El que interessa és que aquestes persones aprenguin de debò, sense que hagin de pensar en assolir un títol.

L'experiència d'uns anys realitzant aquest curs de cultura general és un estímul per a continuar en la mateixa línia a partir dels resultats positius obtinguts: no sols s'aprèn sinó que es fa distesa-ment, sense neguits i amb una gran joia.

En acabar cada curs, se'ls lliura un diploma d'assistència en el context d'una celebració festiva. La participació és d'una trentena de persones.

Els tallers de manualitats

Són eminentment pràctics i tenen una durada aproximada de vuit a setze sessions, d'una o de dues hores. Són organitzats especialment per a dones, però n'hi ha alguns en els quals participen homes, jubilats o que es troben en atur.

S'acostumen a realitzar a primera hora de la tarda, tenint en compte que és l'hora en què les dones ja han acabat les feines de la llar, han acompanyat els nens a col·legi o bé han acabat la seva jornada de treball fora de casa.

Aquests tallers estan pensats fonamentalment per ajudar a desenvolupar la creativitat, la capacitat artística i la destresa manual de les mestresses de casa. S'hi ensenyen tècniques de manualitats, la qual cosa fa que les persones que han acabat aquest aprenentatge poden, si volen, continuar realitzant pel seu compte les manualitats apreses. La participació mitjana en els tallers és d'una vintena de persones.

Les activitats musicals

Aprofitant la celebració de festes, aniversaris i altres motius, s'organitzen activitats musicals, ja que la música és,

en si mateixa, un bon estímul cultural que ajuda a la realització de les persones.

Les Jornades Musicals

Des de 1981 a 1990, al voltant de la festa patronal de Sant Josep Oriol s'ha celebrat una Jornada Musical en la qual els joves són els autors, els intèrprets i també, majoritàriament, els espectadors.

En aquestes Jornades s'ha possibilitat que joves promeses puguin tenir una primera oportunitat. Hi han participat joves catalans, cantautors i grups musicals de la ciutat i d'altres localitats.

En totes les edicions s'ha mirat de donar el màxim relleu a la festa i s'ha tingut cura de possibilitar al jovent un marc adient per expressar les seves aptituds.

Les actuacions no han estat pas un concurs competitiu, sinó una mostra musical de diferents estils, tant a nivell instrumental com de cant. A tots els participants se'ls ha lliurat una placa commemorativa de la seva actuació.

La valoració es pot dir que és molt positiva, ja que ha estat una manera de possibilitar que els joves tinguessin una plataforma adient per manifestar els seus avenços artístics. Alhora, ha resultat positiu per al públic jove assistent, que ha estat a l'alçada de tals interpretacions.

Els concerts

S'organitzen concerts, sobretot de música clàssica, per tal que la gent no acostumada generalment a aquesta mena de música pugui entusiasmar-se i endinsar-se en aquest món meravellós, gaudint-la en directe i interpretada per bons músics.

També s'han celebrat recitals a càrrec de diverses corals. Totes elles han restat satisfetes, no sols per l'atenció amb què el públic les ha escoltades sinó també per l'acollida familiar i pel fet de poder compartir, després del concert, una estona de xerrada tot prenent un resopó, que afaforeix el trobament amistós.

Així mateix hi han participat diversos cantants d'òpera, acompanyats generalment al piano. La majoria de vegades, els pianos de cua per a cada actuació han estat una cessió del Departament de Música de la Generalitat de Catalunya.

A cada audició musical es procura crear un ambient agradós, amb plantes, flors, tarima, estores... per tal que els espectadors frueixin així mateix del marc que envolta el concert. El lliurament de les plaques d'agraïment i de les flors, en acabar el concert, ajuda també a mantenir un clima càlid i emotiu.

El marc d'aquestes vetillades musicals ha estat gairebé sempre el temple de la parròquia de Sant Josep Oriol, d'acús-

tica força bona, que permet l'acollida d'un gran nombre d'espectadors. Cal dir que el respecte al lloc per part dels assistents ha estat sempre molt positiu.

Els espectacles

Vídeo-fòrum

Consisteix a visionar una pel·lícula presentada i comentada per un especialista, el qual ajuda a fer-ne una valoració. S'organitza amb la finalitat d'educar i potenciar l'esperit d'opinió i crític de l'espectador davant del cinema. S'aprèn a veure la intencionalitat del guionista i del director i també a conèixer el llenguatge de la imatge.

El comentarista ajuda a situar la pel·lícula en el seu moment històric i en el procés de treball del director i dels actors, a distingir les diferents escoles cinematogràfiques, etc. De vegades s'aprofita l'argument de la pel·lícula per debatre sobre un tema interessant.

La projecció, en la primera etapa, es feia al vespre d'un divendres, però en l'actualitat, es fa un diumenge a la tarda i la mitjana d'assistència és d'unes vuitanta persones, la gran majoria adultes i joves.

El teatre i els àudio-visuals

En diverses ocasions, durant el curs, s'organitzen representacions de teatre per a la gent del barri, a fi de pos-

sibilitat que es familiaritzin amb el món de la faràndula. Alguns dels grups de teatre que hi han participat són de Santa Coloma de Gramenet, i, fins i tot, alguns dels actors també són membres de l'Àrea Cultural Oriol.

També es projecten muntatges audiovisuals amb contingut cultural o social d'interès per a les persones del veïnat.

Els concursos

A fi de promoure la iniciativa artística, cultural i creativa de la gent, s'organitzen diversos certàmens. L'oportunitat d'uns premis, encara que són modestos, incentiva la participació de la gent del barri i de la resta de Santa Coloma. Els concursos tenen un sentit i una finalitat en la línia de la difusió de valors humans que l'Àrea Cultural Oriol vol desenvolupar.

Concurs de fotografia

Al llarg de tots aquests anys de l'Àrea Cultural Oriol s'han organitzat ja quatre concursos de fotografia per estimular la participació de les persones en aquest camp artístic.

Els temes han estat pensats perquè la gent que hi participa activament s'esforci a donar, a través de la seva obra, la pròpia visió del motiu proposat. I també, perquè les persones que passivament reben la informació puguin trobar quelcom de nou.

El primer concurs de fotografia portava per títol *La cara bonica de Santa Coloma*, amb la finalitat que els participants realitzessin imatges de tot allò positiu —arquitectònic, urbanístic i humà— de la ciutat. No es tractava, doncs, de premiar tan sols una molt bona fotografia, sinó que, a més, havia de manifestar aspectes positius.

El segon concurs portava per lema *800 anys d'història, realitat d'avui*. Aprofitant l'oportunitat del 8è. Centenari de Santa Coloma de Gramenet cercava una visió del contrast històric amb la realitat concreta actual. També en aquest certamen es valoraren els temes positius escollits, a més de la qualitat de la imatge.

En el tercer concurs, *Fotografies insòlites de la joia de viure*, els participants van saber plasmar en imatges la finalitat proposada de trobar un aspecte valuós de la vida, malgrat les dificultats que comporten les nostres limitacions humanes.

El títol del quart concurs és *Humor amb amor*, i té per finalitat que els afectats captin unes instantànies situacions o realitats humorístiques, sense fer mal a ningú i sense riure's dels defectes, dels errors ni de les dissorts dels altres.

El concurs de vídeo domèstic

El darrer curs, 1991-92, s'ha promogut un interessant concurs de vídeo, per animar les persones afeccionades a fer

un bon ús artístic i creatiu de la càmera de vídeo i també per mostrar els aspectes positius i valuosos de la vida, al costat d'altres temes interessants.

El tema triat, *La cara bonica de Santa Coloma*, ha estat el mateix del primer concurs de fotografia i la majoria de les cintes presentades ha sabut respondre a l'enunciat tot donant una visió realista de la ciutat i de les seves gent, mostrant-ne tant les limitacions com els aspectes positius.

Aquest concurs, al marge dels organitzats per diversos canals de televisió, ha estat una iniciativa nova i el primer que s'ha fet amb aquestes característiques de valor humans.

Els premis «Climent Mur»

Mereix un apartat especial aquest certamen que vol guardonar les persones anònimes que, en la convivència diària, desenvolupen uns valors humans amb la gent dels diferents barris de la ciutat.

Climent Mur va néixer a Santa Coloma de Gramenet el 10 de novembre de 1927. Era ajudant tècnic sanitari i va destacar per la seva tasca humanitària en favor de la gent que el voltava. Va morir quan tenia 43 anys.

Els valors humans —senzillesa, esperit de servei, simpatia, bon humor...— que Climent Mur va realitzar al llarg de la seva vida, tractant les persones

sense distanciar-se'n, fan de barem a l'hora de seleccionar els candidats als premis.

Aquests candidats han de ser presentats a proposta d'algun grup, associació, entitat, organisme o comunitat de veïns. Posteriorment, un jurat examina i valora les propostes presentades i selecciona els guardonats.

Els premis es convoquen i es lliuren bianualment, al voltant del 10 de novembre dels anys senars.

Aquests premis «Climent Mur» no tenen cap dotació econòmica. Consisteixen en el lliurament d'un diploma i d'un obsequi que és la reproducció artística del «roure», símbol de l'Àrea Cultural Oriol.

L'acte de lliurament dels premis es realitza ben festivament per tal de donar el relleu que es mereixen i tenint en compte la gent guardonada, de forma que sigui ben palès aquest reconeixement per part de la societat. Per això aquest acte es complementa amb un extraordinari concert en acabar el lliurament dels premis.

En cada una de les dues edicions d'aquests premis efectuades s'han distingit deu persones per les seves tasques solidàries.

La tercera edat

Són dues les activitats pròpiament dedicades a la gent gran, amb la finalitat d'ajudar-los a descobrir que la vellesa és

una etapa vàlida de la vida i que cal viure-la amb goig i amb plenitud.

Les tertúlies

Són unes reunions setmanals, els diven-dres a primera hora de la tarda, en les quals, tot prenent una tassa de cafè o una infusió, es tracten temes adients a la tercera edat. Els monitors presenten un tema i s'obre un diàleg entre tots els assistents. Un cop al mes, compten amb la presència d'un especialista gerontò-leg, d'un expert en tercera edat o d'un entés en el tema que es tracta.

Fa nou anys, gairebé ininterromputs, de l'inici d'aquestes tertúlies amb una mit-jana de participació de vint-i-set per-sones. La seva finalitat és de facilitar la relació amical entre les persones grans, de crear un marc idoni de con-versa en una ciutat mancada de llocs de trobada activa entre els avis.

Les colònies per a gent gran

Tenen lloc durant l'estiu en una casa ade-quada a aquest ús fora de la ciutat. És una convivència de la tercera edat, amb uns monitors joves i adults de l'Àrea Cultural Oriol. També hi participen in-fants. Tot això fa que hi hagi una convi-vència intergeneracional joiosa i festiva.

La iniciativa va partir del fet que molts ancians no tenen la possibilitat de gaudir d'unes vacances per problemes econòm-ics o per minusvàlues: així, la gent menys afavorida pot gaudir de la natura.

Aquestes colònies no sols son d'esbar-jo, sinó que, a més a més, serveixen per possibilitar una convivència positiva in-tergeneracional entre la gent gran i amb els monitors. I, a més, faciliten la rela-ció entre els mateixos ancians, la qual cosa no és gaire factible avui dia en les ciutats.

També cal ressaltar que durant les co-lònies es realitzen diverses activitats de-dicades als ancians per tal d'encomanar-los dinamisme i un esperit actiu i de creativitat en el temps lliure. Les acti-vitats es realitzen diàriament segons aquest horari:

Llevar-se, amb música	8 hores
Esmorzar	9
Tallers de manualitats	10
Gimnàstica	12
Temps lliure	12.30
Dinar	14
Migdiada	15
Tertúlies	16
Passeig	18
Jocs de participació	20
Sopar	21
Festa	21.30
Reflexió	22.45
Silenci	23

A més d'aquestes activitats, cal citar també les excursions i sortides que es fan: normalment són dues o tres, du-rant els set dies de colònies. El darrer dia de les colònies es fa una enquesta de valoració de les jornades, de les ac-tivitats fetes i de les coses no realit-

zades. També s'organitza una exposició dels treballs manuals i un gran festa de comiat, on tothom participa.

Els infants

Des de l'inici, els infants no han estat oblidats. La tasca formativa dels més petits és un dels objectius importants de l'associació.

L'Esplai Oriol

Diversos monitors titulats dirigeixen aquest esplai amb la finalitat d'educar els més petits a través del lleure. Per aconseguir aquest objectiu, s'organitzen sessions d'esplai els dissabtes al matí i a la tarda, i també mensualment es fan sortides d'un o dos dies en caps de setmana.

Dins d'esplai es realitzen jocs educatius i moltes altres activitats de relació amb altres esplais de la ciutat i es participa en festes ciutadanes, com Carnestoltes, la cavalcada de Reis o la fira de Sant Ponç.

Les colònies infantils

L'Esplai Oriol organitza també, cada any, durant el mes de juliol, uns dies de colònies per als infants, en cases d'arreu de Catalunya. Hi assisteixen principalment els nens i nenes de l'esplai, obertes tanmateix a tots els infants del barri i de la ciutat.

D'una manera especial s'acullen nens de famílies problemàtiques econòmicament i socialment. I també nens amb minusvàlues i deficiències. L'esplai els ajuda a una integració total amb la resta dels infants, amb resultats prou favorables.

El festival infantil

Anualment s'organitza un festival infantil, normalment per les festes de Sant Josep Oriol o durant les vacances de Nadal. Una bona part de la mainada del barri participa en aquesta celebració on actuen pallassos, grups d'animació i els mateixos membres de l'Àrea i de l'Esplai Oriol.

Aquest Festival Infantil es fa amb la finalitat que una gran majoria d'infants trobin un sentit sa de festa compartida, directament, amb altres menuts de la barriada.

D'altres activitats

L'Àrea Cultural Oriol no sols ha organitzat les pròpies activitats, sinó que, a més, ha ajudat la parròquia de Sant Josep Oriol en la construcció de la sala polivalent «Xavier Valls», aconseguint diversos ajuts econòmics i financers.

Aquesta sala, situada en els locals de la parròquia, té una cabuda de vuitanta persones assegudes i es va habilitar

amb la finalitat de duplicar la capacitat dels antics locals parroquials, davant la urgent necessitat d'espai per al gran nombre d'activitats i de participants.

A la sala polivalent «Xavier Valls» és on es realitzen la majoria de les activitats organitzades per l'Àrea Cultural Oriol, com són les conferències, els cursets, les tertúlies per a la tercera edat, etc. L'adjectiu «polivalent» es refereix a la versatilitat de la sala, capaç de transformar-se en sala de conferències, de projeccions o d'exposicions, en aula, sala de treball, etc.

També l'Àrea Cultural Oriol va participar amb la parròquia de Sant Josep Oriol en la promoció del 8è Centenari de la Consagració de la primitiva església que establia la delimitació territorial del terme geogràfic municipal de Santa Coloma de Gramenet, l'any 1178.

El finançament

L'Àrea Cultural Oriol realitza totes les seves activitats amb uns mitjans molt precaris. Per sufragar les despeses bàsiques de funcionament i per desenvolupar totes les activitats que es realitzen hi ha quatre fonts de finançament:

- Els ingressos dels mateixos socis i col·laboradors de l'associació.
- Els ajuts d'entitats privades.
- Els ingressos que provenen de l'administració pública (Ajuntament, Generalitat).
- L'autofinançament de les pròpies activitats.

Cal dir que mai no s'han pogut cobrir els pressupostos; si més no, s'ha fet el possible per aconseguir-ho. Naturalment, això ha obligat a reduir les despeses, cosa que ha limitat la consecució de tots els objectius.

Annex 1

Grup promotor (participants)

Dones	21
Homes	11

Gent gran	4
Adults	22
Juvent	6

Jubilats	3
Mestresses de casa	5
Professionals	5
Professions liberals	2
Tècnics professionals	4
Administratius	2
Comerciants	3
Estudiants	6
D'altres	2

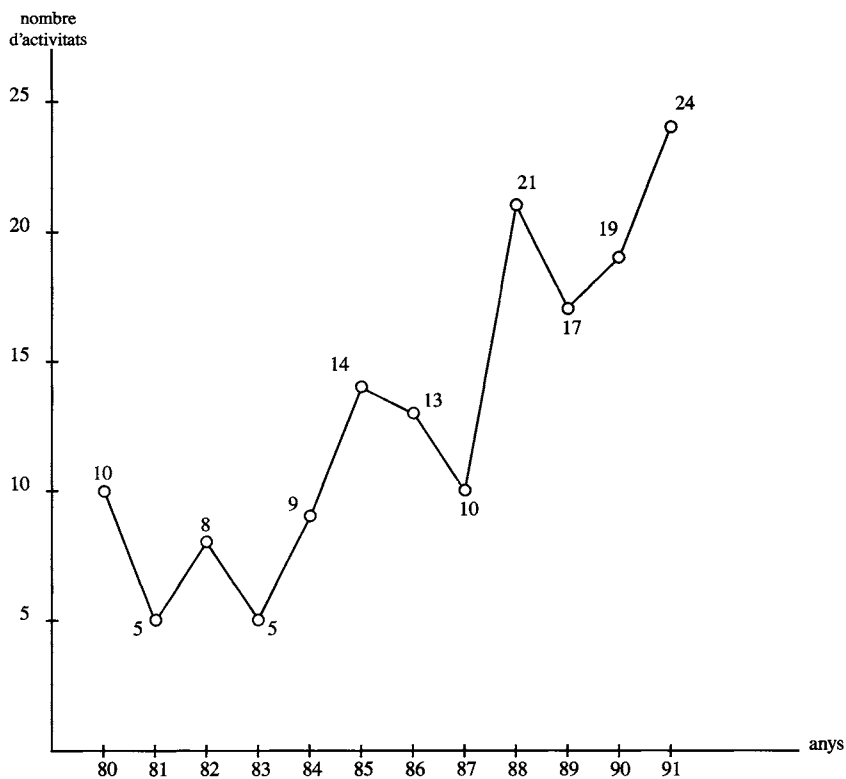
Àmbit d'incidència

Persones molt properes que participen **habitualment** en activitats 262

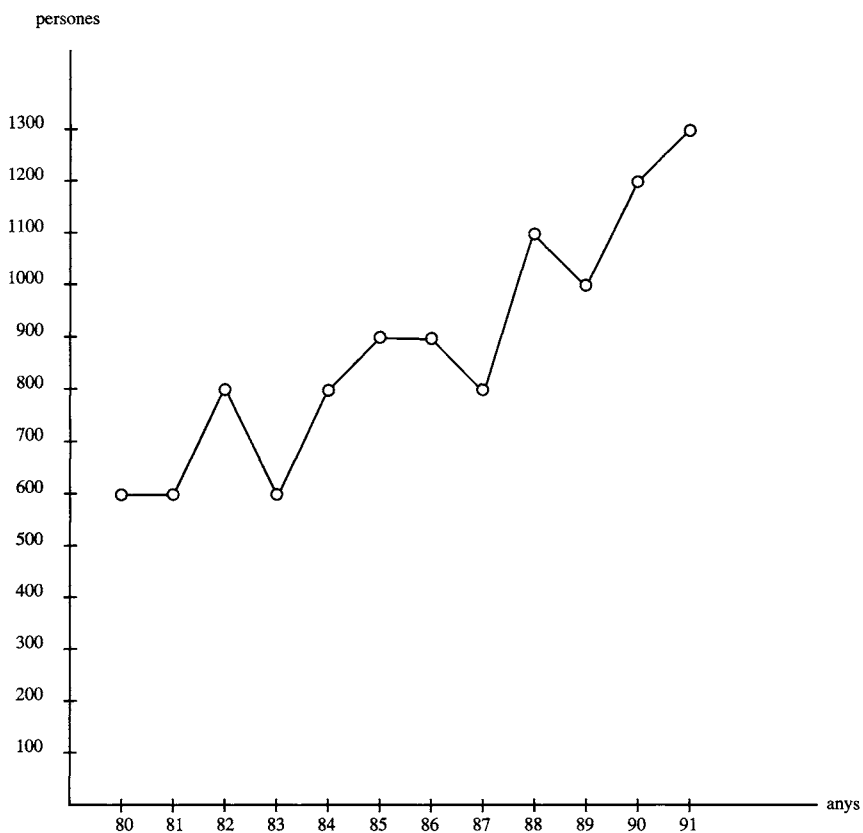
Persones que participen **esporàdicament** en activitats 1.500

Annex 2

1. Activitats realitzades cada any

2. Persones que han participat en les activitats de l'Àrea Cultural Oriol, per anys.

ÍNDEX

• PRESENTACIÓ	5
L'àmbit d'actuació	5
L'interès social	6
L'interès cultural	7
La llengua de comunicació	7
• LA HISTÒRIA	9
El grup promotor	10
Difondre les activitats	11
Cada curs, un lema	11
• LES ACTIVITATS	15
Les activitats culturals	15
La formació	17
Les activitats musicals	18
Els espectacles	19
Els concursos	20
La tercera edat	21
D'altres activitats	23
El finançament	24
Annex 1	25
Annex 2	26

TÍTOLS PUBLICATS

- 1. TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social.
- 2. CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.
- 3. MOVI D'A, Moviment d'Aturats** del barri de La Mina, de Sant Adrià de Besòs, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, la integració dels joves al món laboral i a la societat on viuen.
- 4. LA VOLA** és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, participin activament en la solució dels problemes del medi ambient.
- 5. FUSTALL** és una associació que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència. Utilitzant la fusta com a mitjà, han constituït un petit taller de fusteria.
- 6. MOVIBAIX** és un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat. Ofereix serveis als centres d'esplai i als ajuntaments de la comarca amb un caràcter de servei públic. Treballa per augmentar la consciència ciutadana entorn de la necessitat d'educació en el lleure, i pel reconeixement social dels centres d'esplai.
- 7. EDUCACIÓ D'ADULTS A LA PERONA.** Una experiència compromesa en la transformació de les deplorables condicions de vida de la comunitat gitana de La Perona, un barri de barraques recentment desaparegut a Barcelona. Un projecte educatiu plantejat com una alternativa de diàleg entre aquesta comunitat gitana i la societat del seu entorn.
- 8. AULA-TALLER CRUÏLLA** es un servei que s'adreça a nois i noies dels barris barcelonins de Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona, que han deixat l'escola i no treballen, que tenen greus problemes personals o familiars i que es troben en risc de degradació.
- 9. CEPA** (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius). Associació ecologista, científica i independent, que es proposa dotar d'una cobertura tècnica els grups de base i els moviments populars que s'oposen a projectes agressius, impulsar l'educació socioecològica; i promoure la defensa del medi ambient i de la qualitat de vida.

10. ESCOLA D'ADULTS LA VER-NEDA-SANT MARTÍ

és un centre educatiu amb un projecte pedagògic i social definit: públic, pluralista i participatiu, integrat en el barri. Opta per una educació integral, activa i renovadora, i actua en la línia del que s'anomena desenvolupament comunitari.

11. CASAL DELS INFANTS DEL

RAVAL és un servei que té com a objectiu proporcionar als nens i nenes del barri del Raval de Barcelona l'esbarjo, l'educació i d'altres condicions de vida de què estan mancats però als quals tenen dret.

12. EXPERIÈNCIES D'ALFABETITZACIÓ.

Tres col·lectius d'alfabetització —d'Osona, Castelldefels i La Mina— posen en comú les seves experiències i hi reflexionen conjuntament. Ells entenen l'alfabetització com la dinamització d'un procés que comprèn totes les facultats de la persona i mira tant l'individu com la societat.

13. CLUB INFANTIL JUVENIL

BELLVITGE és una entitat pionera en l'educació en el lleure en el nostre país —creada l'any 1969— que presta un servei a la societat, des del barri de Bellvitge, a l'Hospitalet de Llobregat, a través de l'educació en l'esplai i el temps lliure.

14. TALLER ELS TRES TURONS

és una associació del barri del Carmel de Barcelona que treballa per la rehabilitació i reinserció laboral i comunitària de persones amb trastorns psíquics. Una alternativa real i concreta als manicomis.

15. TRINIJOVE

parteix de l'intent d'un grup de joves del barri de Trinitat Vella de Barcelona d'assumir els propis handicaps de present i de futur. Una experiència de desenvolupament local a través de la promoció ocupacional, la inserció laboral, la informació i el lleure creatiu.

16. L'ESCOLA DEL BAIX

és una escola de formació de monitors i un centre d'investigació i documentació sobre l'educació en el lleure infantil i juvenil, a la comarca del Baix Llobregat. És un fenomen pedagògic, social i cultural lligat al moviment associatiu, per un temps lliure educatiu i vinculat a la comunitat local, comarcal i del país.

17. CPAC, Centre de Promoció i Gestió d'Ini-

ciatives d'Autoocupació Juvenil de Catalunya. És un equip de joves professionals dedicats a l'assessorament en la creació de petites empreses i a la formació d'emprenedors segons un mètode propi, al servei del jovent que vol autoocupar-se creant el seu propi lloc de treball.

18. ESCOLA DE L'ESPLAI.

L'any 1960 s'imparteix a Barcelona el primer curs per a monitors de colònies d'estiu a Catalunya i a l'Estat. És l'inici d'una Escola Diocesana que esdevindrà, el 1970, l'Escola de l'Esplai de Barcelona. Ofereix cursos d'animació socio-cultural i d'educació en el lleure, social i ambiental, contemplant alhora les dimensions humana i transcendent.

19. CASAL INFANTIL I JUVENIL DE MARIANAO.

Des que, l'any 1985, el moviment de joves del barri de Marianao (Sant Boi de Llobregat) va ocupar un edifici il·legal a tall de *squatters*, fins avui, el CIJM ha desplegat una intensa activitat social: l'Esplai, el Centre Obert, l'Aula Taller, la Secció Juvenil, l'Enllaç... I segueix en-davant.

20. UN MODEL D'ESCOLA DINTRE DE LA PRESÓ.

L'experiència de cinc anys de treball docent a l'escola de la presó de dones «Concepció Arenal» i a la presó d'homes «Salvador Dalí», una tasca educativa ben poc coneguda i en un context marcat per una dura problemàtica social.

21. CASAL DE CULTURA DE SANTA COLOMA DE GRAMENET.

L'any 1976 un grup de persones de l'associació de veïns del barri de Santa Rosa, mestres i membres de les comunitats cristianes i d'altres col·lectius, va organitzar-se per impulsar un moviment de cultura popular creatiu, participatiu i solidari, compromès en la transformació de la societat des de la base.

22. EL SERVEI COLÒNIES DE VANCES

és una entitat amb més de 25 anys d'història, amb vocació envers els infants, l'educació i la cultura. Actualment és una secció de la Fundació Institut Pere Tarrés d'Educació en l'Esplai i ofereix serveis de suport i d'infraestructura, fonamentalment cases de colònies.

23. ESCOLA D'ADULTS CONCÒRDIA.

L'any 1975 sorgiren arreu de Catalunya diferents nuclis d'escoles d'adults lligades a moviments populars i d'ensenyants: un d'ells era el de Sabadell, amb les escoles de Can Puiggener i Can N'Oríac, que posteriorment s'estén a d'altres barriades, entre elles Can Deu. El curs 1989-90 s'unificaren en el Centre d'Adults Concòrdia.

Subscripcions i comandes:

Fundació Serveis de Cultura Popular.

Provença, 324, 3er.

08037 Barcelona. Tel. 258 30 04

En preparació

**Moviment de Centres d'Esplai
Cristians •**

El Safareig •

**Col·lectiu de Cultura Popular de
St. Vicenç dels Horts •**

Àrea Cultural Oriol. En el barri del Riu Nord, a Santa Coloma de Gramenet, poblat per gent de classe treballadora provinent majoritàriament de la immigració, un grup de persones desplega, des de l'any 1980, una tasca social, cultural i humanista adreçada a totes les edats, des dels infants i jovent a la tercera edat. Amb voluntat i il·lusió de contribuir a «la construcció d'una societat més justa, harmònica i feliç» ●

